

HET LAND VAN NEVELE

De buurtspoorweg en de tram in het Land van Nevele

DECEMBER
2011

JAARGANG
XLII

AFLEVERING
4

Verantwoordelijke uitgever: J. LUYSSAERT, Veldestraat 26, 9850 Merendree

INHOUD

A. Bollaert, E. De Keukeleire	
De buurtspoorweg en de tram in het Land van Nevele	3
Herinneringen aan ons overleden bestuurslid Daniël D'Hooge	63
Verslagen	70
Het Land van Nevele telt in 2011 meer dan 500 abonnees	77

Foto hiernaast:

Uurtabel van de tramlijn Gent-Nevele-Ruiselede uit 1914 (Uit: NEYENS Jos, De buurtspoorwegen in de provincie Oost-Vlaanderen, 1885-1968, Lier, 1978.)

DE BEKNOPTTE GESCHIEDENIS VAN DE TRAMLIJN GENT-NEVELE-RUISELEDE

De voorgeschiedenis

Op 10 maart 1899 vergaderden in het provinciegebouw afgevaardigden van de gemeenten Vosselare, Sint-Martens-Lerne, Bachte-Maria-Lerne, Sint-Martens-Latem en Sint-Denijs-Westrem om de mogelijkheid te onderzoeken van de aanleg van een buurtspoorlijn die uit Nevele zou vertrekken en via hun dorpen te Gent Sint-Pieters zou toekomen. Nog in maart van hetzelfde jaar vraagt de gemeente Drongen aan de N.M.V.B. (Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen) de aanleg van een buurtlijn van Gent naar Drongen.

Een maand later, op 10 april 1899, vraagt de Gentse gemeenteraad aan de N.M.V.B een studie aan voor de aanleg van een buurtspoorweglijn van Gent naar Nevele via Drongen. Gent wil tussenkomen in de kosten omdat de stad er belang bij heeft dat de toegang tot zijn markten vergemakkelijkt wordt.

Sint-Martens-Latem, Poesele, Lotenhulle en Poeke vragen tijdens de zomer van 1899 een studie aan voor de verlenging van de lijn tot Ruisselede. Te Ruisselede zou de lijn aansluiten met de verbinding tussen Aalter en Tielt die reeds sinds 1887 in gebruik was.

Nevele ziet een verbinding met Ruisselede echter niet zitten en in de raadszitting van 13 november 1899 vraagt de gemeenteraad van Nevele om de lijn door te trekken naar Aalter. Nevele wijst Ruisselede af als *“een groot dorp met 6 à 7000 inwoners, uitsluitend landbouwers, zonder spoorweg noch kanaal, met weinig relaties met de omliggende gemeenten, geïsoleerd en verachterlijkt, zonder commerciële of industriële ontwikkeling, waar de weinige bedrijvigheid onvoldoende is om de exploitatiekosten te dekken.*

Aalter daarentegen is een mooi dorp met 8000 inwoners, gelegen langs de spoorlijn en het kanaal Gent-Brugge en de buurtlijnen Tielt-Aalter en Eeklo-Ursel. De bevolking neemt er gestadig toe en de handel en nijverheid zijn er dank zij de zeepfabrieken, brouwerijen en stokerijen bloeiend. De gemeen-

schap met Lotenhulle, Poesele en Nevele is er groot. Bovendien is Nevele de kantonnale hoofdplaats, wat ook een aanzienlijk cliënteel voor de buurtlijn uit Aalter zal teweegbrengen. De lijn Nevele-Aalter is van een compleet succes verzekerd, daar zij aan een noodzaak beantwoordt. ... "

Gent vindt echter de opgesomde redenen van Nevele van plaatselijke aard en kiest definitief voor Ruiselede als eindbestemming.

Op 3 maart 1900 weigert de N.M.V.B. het voorstel om de buurtspoorlijn naar Nevele over het grondgebied van Sint-Denijs-Westrem te laten lopen. De Belgische Spoorwegen hadden namelijk beslist om het traject van de lijn Gent-Kortrijk tussen De Pinte en Gent te wijzigen langs Sint-Denijs-Westrem. Vier maanden later, op 5 juli 1900, laat de N.M.V.B. aan het schepencollege van Drongen weten dat zij het traject van de lijn Gent-Nevele-Ruiselede het liefst over Drongen zou realiseren. Een lijn over Sint-Martens-Latem en Deurle zal niet gerealiseerd worden.

Op 10 september 1901 valt de definitieve beslissing: de buurtspoorlijn zal vanuit Gent via Drongen, Baarle, Sint-Martens-Lerne, Vosselare, Nevele, Poesele, Lotenhulle en Poeke, Ruiselede bereiken. De kapitaalsbijdrage van sommige gemeenten zorgt wel tijdelijk voor enkele moeilijkheden.

Het Getrouwe Maldegem juicht de nieuw tramlijn toe in zijn editie van 3 maart 1901: *"Tramlijn - Het leggen van eene nieuwe tramlijn van Gent naar Nevele schijnt ene beslotene zaak. Er was, bij dat plan, toen kwestie van te weten of deze lijn te Nevele zou staken of nog verder gaan. Het schepencollegie van Ruysselede heeft uit alle macht gewrocht om de lijn naar daar te krijgen. Ruysselede schijnt het doorhaald te hebben, en de nieuwe tramlijn zal naar daar gaan, al langs Loo-ten-hulle en Poucques. Te Ruysselede komt de lijn op deeze van Thielt-Aeltre. Dat is eene schoone zaak voor Ruysselede, en 't zal ook batig wezen voor de lijn Thielt-Aeltre."*

Er werden verscheidene beschrijvende verslagen gemaakt zoals o.a. in 1905. Een dergelijk beschrijvend verslag vertelt ons meer over de lijn zelf, het nut van de lijn, de voorziene inkomsten, de voorziene uitgaven en het personen- en goederenvervoer.

Zo volgt de tramlijn vanuit Drongen de weg naar Deinze tot in de omgeving van de dorpskom van Sint-Martens-Lerne. Van daaruit volgt men 'den staatsweg' naar Vosselare en Nevele. Vanaf de grens van Nevele met Poesele *"zal de lijn op bijzondere stelling gelegd worden loopende evenwijdig*

de bestaande gemeentewegen; op het grondgebied van Poucques zal men langs den weg gaan in den voorbijgang van het kasteel en den dorpskring Poucques...". De lijn, met een spoorbreedte van 1 meter, is in totaal 26,6 km lang. Het kapitaal wordt geschat op 1.920.000 frank wat neerkomt op een kostprijs van 72.180 frank per kilometer.

De te bedienen bevolking werd in 1905 geschat op 24.069 inwoners verdeeld als volgt: Gent (8.120 of 1/20 van het inwonersaantal), Drogen (2.689 of 1/2 van het inwonersaantal), Deurle (259 of ¼ van het inwonersaantal), Ruiselede (2.126 of 1/3 van het inwonersaantal). Van de andere gemeenten wordt het volledige inwonersaantal geteld. Dit geeft de volgende resultaten: Sint-Martens-Leerne (618), Bachte-Maria-Leerne (1.358), Vosselare (840), Nevele (3.350), Poesele (562), Lotenhulle (3.128) en Poeke (1.015).

De grootste uitgavenposten waren: aankoop van gronden, onteigeningen, verbreden van wegen enz. 375.000 frank, het aanleggen van de sporen 605.000 frank, aanpassen van de kunstwerken (vooral bruggen) 100.000 frank, gebouwen en vast materiaal 107.500 frank en rollend materieel 303.800 frank bestaande uit 5 stoomlocomotieven, 6 gemengde reizigersvoertuigen, 14 reizigersrijtuigen van 2de klasse, 4 bagagewagons en 20 goederenwagons.

De ontvangsten van de reizigers werden geschat op 3.500 frank per jaar/kilometer wat neerkomt op een totaal van 93.100 frank. Deze berekening gebeurde op basis van het gemiddelde van de ontvangsten in 1904 van de bestaande lijnen Gent-Zomergem-Ursel (4.706 frank jaar/kilometer), Gent-Zaffelare (4.116 frank jaar/kilometer) en Gent-Wetteren-Hamme (2.265 frank jaar/kilometer).

De ontvangsten van goederenvervoer werden geschat op 856 frank per jaar/kilometer, ook gebaseerd op de cijfers van de hiervoor vermelde lijnen. Men rekende vooral op het vervoer van steenkool, meststoffen, granen, aardappelen, stro, vlas, vee en het transport van de producten van de brouwerijen, stokerijen, maalderijen, cichorei- en chocoladefabrieken, tuinbouw, enz.

De lijn Gent-Nevele-Ruiselede zou aan een ontvangst van 4.356 frank per jaar-kilometer komen, terwijl het gemiddelde van de drie bestaande lijnen 5.013 frank per jaar-kilometer bedraagt.

Nadat de onteigeningen achter de rug waren, verscheen in het Staatsblad van 25 januari 1907 het Koninklijk Besluit betreffende de vergunning van

de N.M.V.B. voor de exploitatie van de lijn Gent-Ruiselede. Het vereiste kapitaal van 1.920.000 frank, werd als volgt verzameld:

De Staat:	960.000 frank
Provincie Oost-Vlaanderen:	446.000 frank
Provincie West-Vlaanderen:	34.000 frank
Gemeenten:	451.000 frank
Particulieren:	29.000 frank

De tram komt.....

Op 6 juni 1909 was het zo ver. Om kwart na drie in de namiddag vertrok de eerste stoomtram, versierd met Belgische en Kongolese vlaggen aan Gent-Rabot richting Drogen waar hij een kwartier later arriveerde.

Twee maanden later, vanaf 17 augustus 1909 begint men in Drogen met de werken voor de verlenging van de buurtspoorweg richting Nevele.

Hetzelfde jaar wordt ook begonnen aan de bouw van het viaduct voor de uitbreiding van de tramlijn naar Nevele over *den ijzeren weg* (spoorlijn Brussel-Oostende) en over de buurtwegel nr. 83 (toen: Nieuw Wegeltje, nu: de Bieldekenstraat).

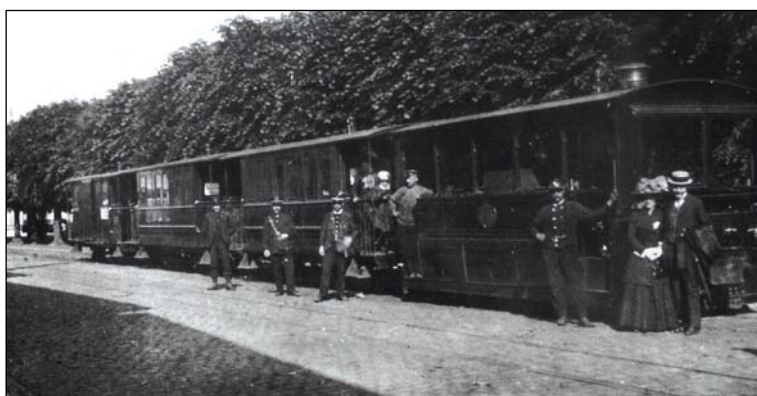
Puinen van den viaduc ijzeren weg Drogen
Ruines du viaduc chemin de fer Tronchiennes

Op 24 oktober 1918 werd dit viaduct door de terugtrekkende Duitse troepen opgeblazen.

Vanaf 1910 komt alles in een stroomversnelling. Op 13 oktober wordt de buurtspoorlijn doorgetrokken tot Baarle, op 21 november tot Sint-Martens-Lerne en op 26 december tot Vosselare.

Nevele wordt bereikt

Het traject van de buurtspoorlijn wordt doorgetrokken tot Nevele. Nevele is hiermee de laatste belangrijke gemeente in België die een spoorlijn op zijn grondgebied krijgt. Bij de eerste tramrit werd eventjes halt gehouden te Drongen voor bovenstaande foto. Het koppel vooraan is de heer en mevrouw Gustaaf Lengier, controleur van de N.M.V.B.

Op 28 januari 1911 komt de eerste tram vanuit Gent te Nevele aan. De bewoners (hier in de Korte Munt) komen buiten om de tram over de brug van het Schipdonkkanaal te zien rijden.

De eerste afreis uit Gent (Rabot) is om 5u54 (6u11 op vrijdag) en de laatste om 20u10. De eerste afreis uit Nevele is om 4u50 en de laatste om 19u09. Er zijn 8 verbindingen per dag. Een reis tussen Nevele en Gent duurt 55 minuten.

Op 29 februari 1912 wordt de buurtspoorlijn uitgebreid tot Ruisselede. De reis Gent-Nevele-Ruisselede duurt 1u35 minuten voor 26,590 km afgelegde weg.

De Eerste Wereldoorlog

Op 14 oktober 1914 werden de beide Leiebruggen te Drongen en de brug over het Schipdonkkanaal te Nevele vernield. Ook de stelplaats in Nevele werd zwaar beschadigd. Het tramverkeer lag, behalve op de lijnen naar Merelbeke en Geraardsbergen, vrijwel volledig stil.

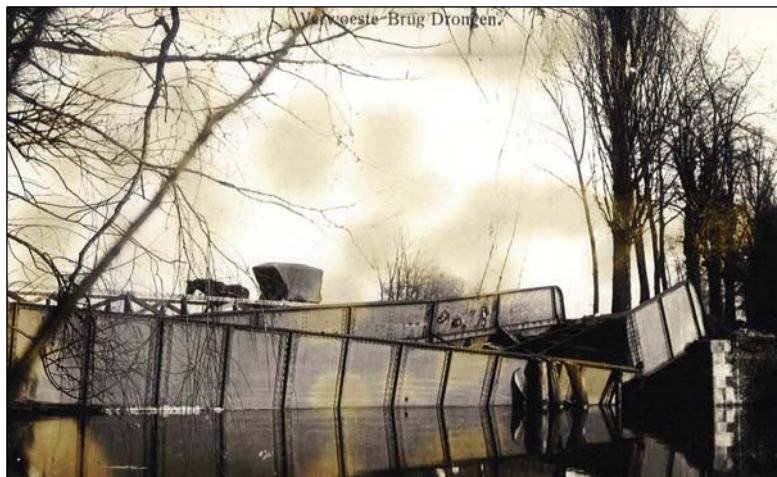
Op 6 november vergaderen de burgemeesters van Drongen, Sint-Martens-Leerne, Bachte-Maria-Leerne, Vosselare, Poesele, Lotenhulle, Poeke en Ruiselede in het Landbouwershuis te Gent om het opnieuw in gebruik stellen van de tramlijn te bespreken. Toch zou het duren tot de zomer van 1915 vooraleer de exploitatie op de buurtlijn Gent-Nevele-Ruiselede kon hervat worden. Echter voor niet lang. Op de frontpagina van de Hollandse editie van *'t Getrouwe Maldegem* van 26 september 1915 lezen we dat reeds in de herfst van hetzelfde jaar grote delen van de tramlijn Gent-Nevele-Ruiselede werden uitgebroken.

“Duitsche soldaten van Gent onder leiding van Duitsche geniemannen, begonnen zonder iet of wat, op een goeden morgen, langs de tramlijn Gent-Ruysselede met de aarde vanonder de riggels te scheppen en de koppelstukken open te vijzen. De riggels werden opgeheven en op zijde geleid en de dwarsbalken uit de aarde getrokken. Tramwagens juist voor de opengebroken plaats werden er eind voor eind mede volgeladen.

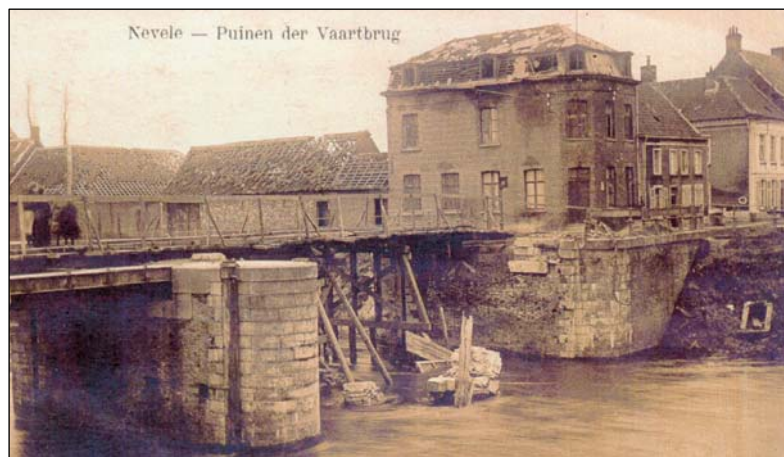
’t Volk van Nevele en langs de tramlijn stond er leedoogig op te kijken, geen mensch die iets vermocht en geen Duitschers welke er zich aan stoorden. Het waren bijzonderlijk de groote einden rechte lijnen welke tareke opgebroken werden. Het opbreken van enkele kilometers lang koste geen dag tijd.“

In september in 1917 laat de Duitse bezetter overal de buurtlijnen uitbreken om de metalen te recupereren voor zijn oorlogvoering. Zo werd ongeveer 80 % van de buurtspoorlijn Gent-Nevele-Ruiselede uitgebroken en was elk tramverkeer zogoed als onmogelijk geworden.

De bruggen over de Leie en het Schipdonkkanaal die tijdens de oorlog waren hersteld, werden in oktober 1918 door de terugtrekkende Duitse troepen opnieuw vernield.

In Dronen ligt de verwoeste stalen Willemsbrug in 1921 nog steeds in de Leie, terwijl een kar met paard over de noodbrug rijdt.

De vernielde brug over het Schipdonkkanaal tussen Korte Munt en Lange Munt te Nevele in 1919. Het zou duren tot 1927 vooraleer er opnieuw een tram over het kanaal zou rijden.

Ook het centrum van Nevele kreeg het hard te verduren tijdens de maand oktober 1918. Alle huizen rond de markt waren zwaar beschadigd ofwel totaal vernield.

Het herstel komt traag op gang

Tussen 1919 en 1921 werden overal in Vlaanderen de meeste buurtspoorlijnen hersteld. Op de lijn Gent-Nevele-Ruiselede gebeurde dit pas tussen april en oktober 1921. Het eerste traject, de lijn tussen Gent-Rabot en Drongen was op 1 april hersteld, gevolgd door het traject Drongen-Baarle op 18 juli. Op 6 augustus kon men opnieuw rijden tot Sint-Martens-Lerne en op 21 augustus werd het traject tussen Sint-Martens-Lerne en Nevele (Schipdonkkanaal) opnieuw in gebruik genomen. Op 1 oktober reed men opnieuw tussen Nevele (stelplaats) en Ruiselede. Het traject tussen de stelplaats en het Schipdonkkanaal dienden de tramreizigers tot in 1927 te voet af te leggen. Zo lang duurde het vooraleer de brug over het kanaal volledig was hersteld.

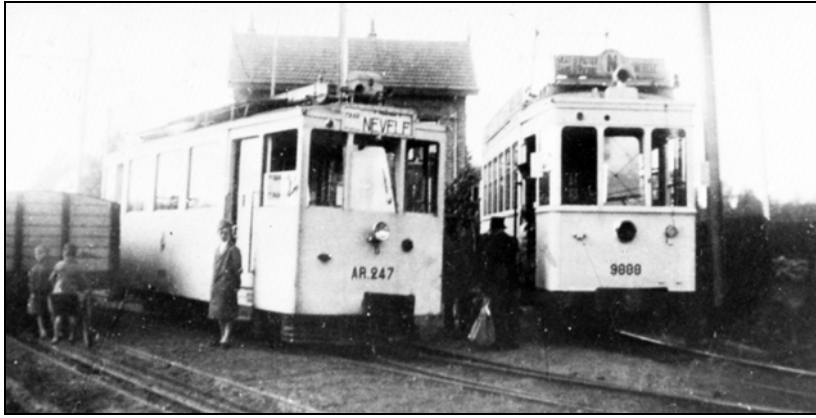

Langs de Vaart Rechts, richting Deinze, voorbij de herberg 'In den Appel' was er tot de ingebruikname van de herstelde brug een tijdelijke stopplaats ingericht.

Omwille van de oorlogsomstandigheden en het daaropvolgend herstel werden de plannen tot elektrificatie van de lijn Gent-Nevele-Ruiselede uitgesteld. Op 30 mei 1930 liet de NMVB aan de gemeente Drongen weten dat ze de elektrificatie van de lijn naar Nevele zou uitvoeren. Het eerste traject, tot Drongen, was klaar op 5 april 1931. Het tweede traject van Drongen tot Nevele werd op 22 maart 1932 in gebruik genomen.

De geëlektrificeerde lijn Gent-Nevele kreeg een **N** als kenteken en het resterende traject van Nevele tot Ruiselede kreeg het lijnnummer 377.

Vanaf juni 1932 laat de N.M.V.B uit de gewezen rijtuigen van de stoomtram een reeks van 25 benzine-motorwagens ombouwen om te gebruiken op de minder winstgevende lijnen, waaronder het traject Nevele-Ruiselede. Deze voertuigen werden officieel spoorauto's genoemd maar waren op het platteland vooral gekend onder hun volkse naam het 'KAMIELKE'. Het zware goederenvervoer en het uitzonderlijk vervoer van lange konvoien met reizigers blijft gebeuren met stoomlocomotieven.

Links het 'Kamielke' met nr. AR 247 dat de verbinding tussen Nevele en Ruiselede verzekerde. De tram komt van Ruiselede en de rol die boven de voorruit is bevestigd die de bestemming aangeeft, duidt aan 'naar NEVELE'. Rechts de elektrische tram nr. 9888 met houten kopbord met daarop in donkerbruine letters op een gele achtergrond: Gent St Pieter-Gand St Pierre – een grote N in een cirkel – NEVELE.

Opnieuw oorlog

Duitsland was ons land op 8 mei 1940 binnengevallen. Op 23 en 24 mei 1940 wordt Drongenbrug door de Belgische genietroepen tot springen gebracht. De dorpen van het Land van Nevele hebben zo geen tramverbinding meer met de provinciehoofdstad.

Wegens brandstofgebrek worden op de lijn Nevele-Ruiselede vanaf 22 november 1940 opnieuw stoomlocomotieven in omloop gebracht.

Textielabrikant U.C.O. vraagt op 15 juni 1945 om trams in dienst te stellen die om 4u45 te Gent aankomen in het kader van *"het hernemen van 's lands economische bedrijvigheid"* o.a. ook op de lijn van Nevele.

Het einde van de tram in het Land van Nevele

Op 8 augustus 1953 worden de 'kamelkes' op de lijn Nevele-Ruiselede vervangen door een autobus. Poesele, Lotenhulle en Poeke worden vanaf dan door een vaste busdienst vanuit Nevele met Ruiselede verbonden.

Vijf jaar later, op 2 december 1958, beslist de N.M.V.B. om ook een vervangende autobusdienst in te richten tussen Gent Sint-Pieters en Nevele. Een half jaar later, op 30 mei 1959 rijdt de laatste tram tussen Gent en Nevele en de volgende dag, 31 mei, rijdt de eerste autobus van Gent naar Nevele en zo verder tot Ruiselede. De tramlijn behoort nu definitief tot het verleden.

Toen de tramlijn was afgeschaft, hebben de vroegere eigenaars van de gronden waarover de trambedding liep, hun grond voor een appel en een ei kunnen terugkopen. De grond was immers erg vervuild doordat de spoorbermen met *sintels* uit de koolmijnen opgehoogd en jarenlang met onkruidverdelgers besproeid waren. Op de gronden waarover de vroegere tramlijn liep, ziet men nu nog de gevolgen bij de aangeplante en gezaaide gewassen die duidelijk minder gedijen.

De laatste dagen van de tram in het Land van Nevele in beeld

Nog eventjes poseren in de Korte Munt in Nevele voor het allemaal voorbij is. V.l.n.r. X, Camiel Van den Bossche, voormalig stelplaatsoverste Gilson en Richard Lossy.

De laatste rit van tram AR 241 met o.a. de N.M.V.B.-mannen Camiel Van den Bossche en Richard Lossy en een afscheidsgedicht.

Nevele-stelplaats op 30 mei 1959 rond 20 uur. De bebloemde laatste tram met v.l.n.r. Robert Den Dooven, Lucien Neiryndck, stelplaatsoverste Georges Dhaenens, Marcel Geeraert, Bruno Putman, Maurice Rosseel en Jules Huyghe.

Nevele-stelplaats op 30 mei 1959 rond 20 uur. We herkennen o.a. 'facteur' André Wulteput, Robert Den Dooven, Albert Lauwers, Marcel Geeraert, Bruno Putman, Maurice Rosseel, Marcel Michiels en Norva Coussement. De volgende dag reed Robert Den Dooven het laatste tramstel terug naar Destelbergen en reden Bruno Putman (ontvanger) en Marcel Geeraert (bestuurder) de eerste busrit van Nevele naar Gent Sint-Pieters.

Drongen 30 mei 1959:
v.l.n.r. Irené Dewettinck,
Robert Den Dooven en
Adolf De Dapper.

Drongen 30 mei 1959: Maurice Rosseel en Adolf De Dapper.

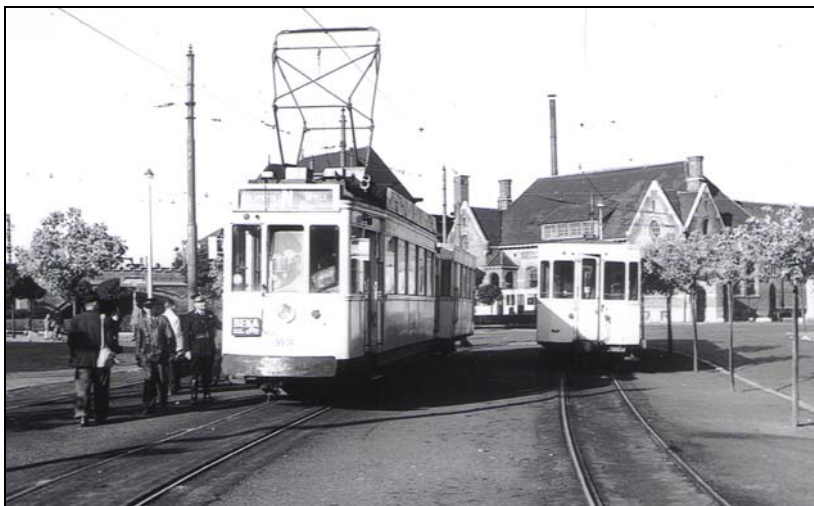

Alles zou er nu voortaan anders uitzien. Geen trams meer aan de tramstatie te Sint-Martens-Lerne en elders. De autobus had vanaf 31 mei 1959 overal in het Land van Nevele zijn intrede gedaan.

Het personeel van de N.M.V.B van de lijn Gent-Nevele-Ruiselde voor de stelplaats in Nevele op zondag 10 april 1978. Zittend van links naar rechts: Daniël Van Nevel, Michel Bauwens, Marc De Neve, Roland Van Belleghem, Dirk De Neve, Eric De Reu en André De Vreese. Staande van links naar rechts: Germain Verstraete, Robert Den Dooven, Gerard Van de Walle, Alfons Corveleyn (controleur en bewoner van de stelplaats), Marcel Landuyt, André Van Daele en Eric Thooft. Robert Den Dooven is 92 en woont in Vosselare. Hij is de enige oud-trambestuurder van Nevele die nog in leven is. Bij de N.M.V.B. was hij techniker en wattman. Hij eindigde zijn loopbaan als buschauffeur.

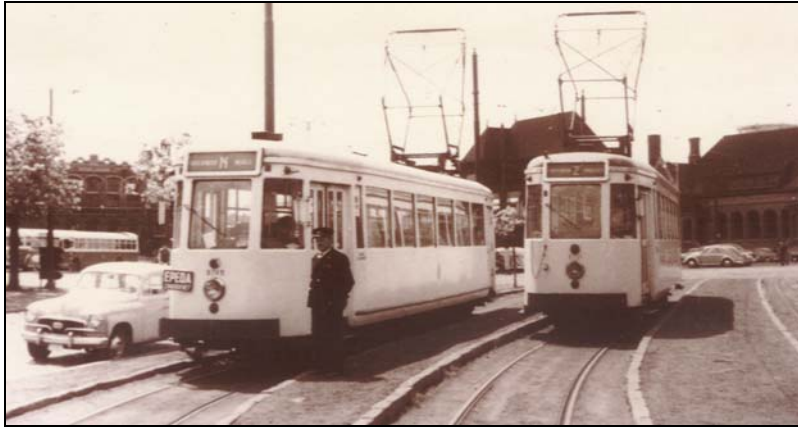
De tramlijn Gent-Nevele-Ruiselede in beeld

De elektrische tram nummer 9974 naar Nevele op het Maria Hendrikaplein voor het Sint-Pietersstation in augustus 1952.

De elektrische tram nummer 10060 naar Nevele op het Maria Hendrikaplein voor het station Gent Sint-Pieters.

De nieuwe elektrische tram die in 1956 in gebruik werd genomen op de lijn naar Nevele op het Maria Hendrikaplein voor het station Gent Sint-Pieters. De bestuurder naast de tram is Valère Spriet uit Tielt.

De tramsporen van de lijn Gent-Nevele-Ruiselede in de Rooigemlaan te Gent aan de halte 'Ekkergembrug'. Links de Nieuwe Wandeling, rechts Einde Were en in de achtergrond links de toren van de Sint-Martinuskerk van de parochie Ekkergem.

De 'Rooigembrug' of 'Drongenbrug' begin de jaren dertig van vorige eeuw aan het estaminet 'In het Brughuizeken'. Naast de herberg zien we de nog bestaande Drongendreef en uiterst links een deel van de gebouwen van de Blekerij Alsberghe-Van Oost. Dit bedrijf was in 1879 opgericht en ging in 1978 failliet.

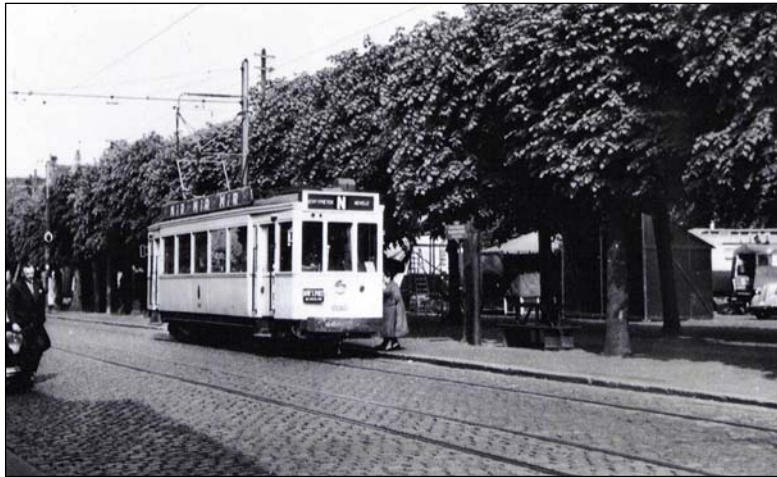
De nieuwe Drongenbrug (aan Blekerij Alsberge-Van Oost) van het type Vierendeel die in november 1942 werd opengesteld voor het verkeer.

Twee elektrische trams van de lijn Gent-Nevele kruisen elkaar naast de Drongendreef. Links motorrijtuig 9974 dat naar Gent rijdt, rechts motorrijtuig 9983 dat naar Nevele rijdt. De foto werd genomen op 24 mei 1956.

De nieuwe Willemsbrug in Drongen over de Leie in de jaren vijftig van vorige eeuw. De tram rijdt links van de weg en komt uit de richting Gent. De auto's wachten aan het verkeerslicht voor de brug.

Tram met houten kopbord op de lijn Gent Sint-Pieters-Nevele, ook de lijn N genoemd, aan de halte bij het Drongense gemeentehuis.

De tram naar Nevele in het centrum van Drongen eind de jaren 40 van vorige eeuw. Links herberg 'In de Gouden Leeuw, by Obyn'. Rechts een hoge houten telefoon- en telegraafpaal.

De jaren 30 van vorige eeuw, kort na de elektrificatie van de lijn naar Nevele. De oude Abdijsstraat (vroeger Dorpstraat). Links de muur van de pastorie en ervoor, aan het oude kerkhof, het *doodshuisje* met het achttiende-eeuwse beeld van de Maagd Maria.

Tram **N** (lijn Gent-Nevele) rijdt over de brug over de spoorlijn Brussel-Oostende. Foto genomen op 24 mei 1956.

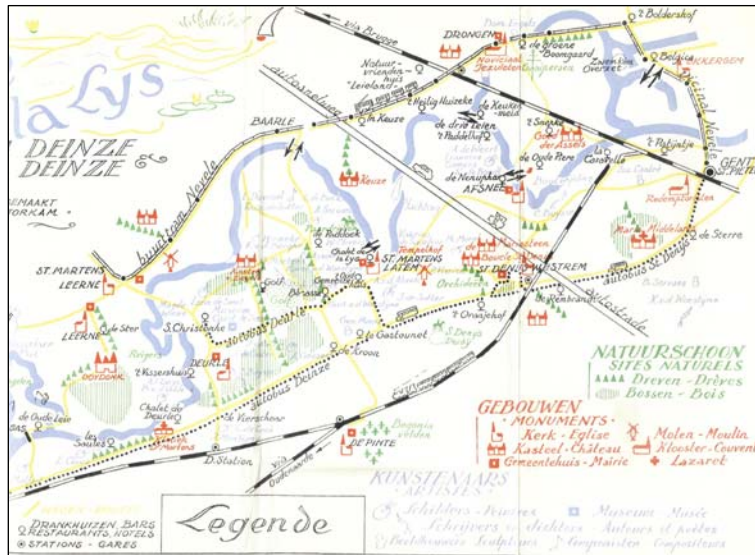
Tram **N** tussen Drongen en Baarle in de jaren 50 van vorige eeuw. Van verkavelingen was toen nog geen sprake. Links en rechts van de weg en de tramlijn waren alleen velden en weiden zoals Cyriel Buysse het beschreef in zijn werk (zie verder).

Tram **N** rijdt in Baarle over de brug over de autosnelweg Brussel-Oostende. Deze brug werd gebouwd in 1949. De foto is genomen vanuit de Baarleveldestraat in de richting van de Brouwerijstraat.

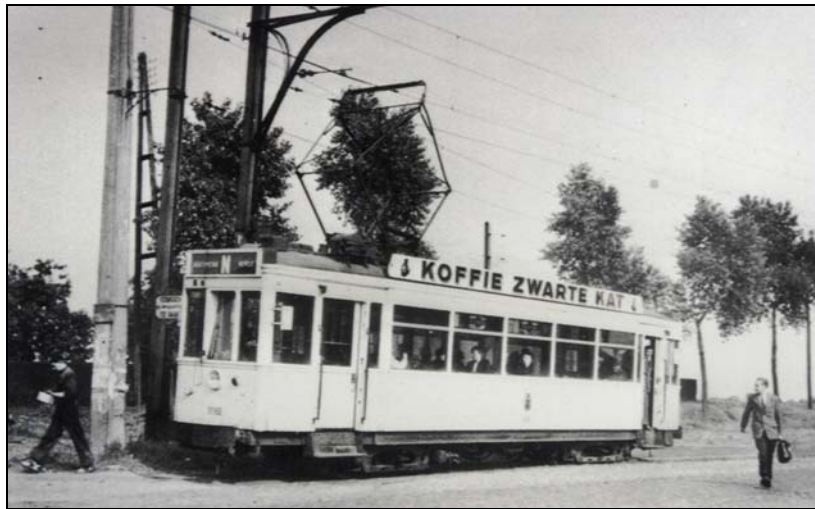
Baarle zo'n driekwart eeuw geleden met links de kerkhofmuur en het kerkhek, daarachter de oude bakkerij Lippens die in 1939 werd afgebroken.

De tramlijn van Drogen tot Sint-Martens-Leerne volgens de kunstenaar Nojorkam (Norbert Schepens).

Tussen Sint-Martens-Leerne en Vosselare lag de tramlijn rechts van de Damstraat. De woning op de foto, Het Pannenhuis, is gelegen op de hoek van de Moerstraat (grens tussen Vosselare en Sint-Martens-Leerne) en de Damstraat.

Tramhalte 'De Vos' in Vosselare, genoemd naar de toenmalige herberg 'In den Vos' (nu restaurant) van de familie Michiels.

Prosper Vandecasteele (Aalter 1907-Gent 1979) uit de Dorpstraat in Vosselare was lasser bij de N.M.V.B.

De Lange Munt kort na de elektrificatie van de tramlijn (1932-1933).

Tweemaal elektrische tram 9747 in de Lange Munt te Nevele ter hoogte van het voormalige patersklooster of paterij.

Tweemaal de Korte Munt. De ene foto dateert van vóór de Eerste Wereldoorlog, de ander uit de jaren 30 van vorige eeuw, na de elektrificatie van de tramlijn.

De Markt en de Korte Munt kort vóór de Eerste Wereldoorlog.

Wachten op de tram bij de halte op de Markt eind de jaren 20 van vorige eeuw. Op het bord staat 'NEVELE MARKT **TREINSTILSTAND**'.

Herstellingswerken aan de tramlijn in de Tielstraat (nu Cyriel Buyssestraat) in 1922.

De Tielstraat (nu Cyriel Buyssestraat) en de Markt na de elektrificatie van de tramlijn.

Gerard, Maria en Anna De Winne uit café 'Den Bascul' op de moto voor de villa van de familie Blomme (nu Dexia-kantoor) waar Cyriel Buysse zijn roman "Tantes" situeert. Het personeel van de elektrische tram kijkt geamuseerd toe.

Aan de Wagenbrug eind van de jaren 50 van vorige eeuw. Sinds de aanleg van de buurtspoorweg in 1910-1911 is de verhevenheid aan de brug genivelleerd en ligt het rijvak op hetzelfde niveau van de weg. In de achtergrond de villa van de familie Blomme.

Een elektrische tram tussen de Wagenbrug en de Stelplaats aan café 'In de Wachtzaal bij Maria'.

Een elektrische tram voor de stelplaats in Nevele.

Een prachtige opname van een stoker en machinist, op klompen, die in 1922 poseren voor een stoomtram in de stelplaats van Nevele.

Een stoomtram in de stelplaats van Nevele in 1922 met stoker Maurice Bollaert, ontvanger Emiel De Steur en machinist Frans Van Hove. De man met de postzak is postbode Henri Michiels. Stoker en machinist dragen klompen.

De stelplaats van Nevele met daarachter het rustoord of armenhuis 'Hospitaal Louise'. Prentkaart van kort voor de Eerste Wereldoorlog.

Ambtswoning van de stelplaatsverantwoordelijke (oorspronkelijk) met bijhorende burelen in 2006. Het woonhuis en de gebouwen van de stelplaats dateren van de periode 1909-1912. De deur en de ramen van de woning zijn overspannen door ijzeren lateien (draagbalken), versierd met rozetten. We vinden deze bouwkundige kenmerken ook terug bij de hangar van de stelplaats.

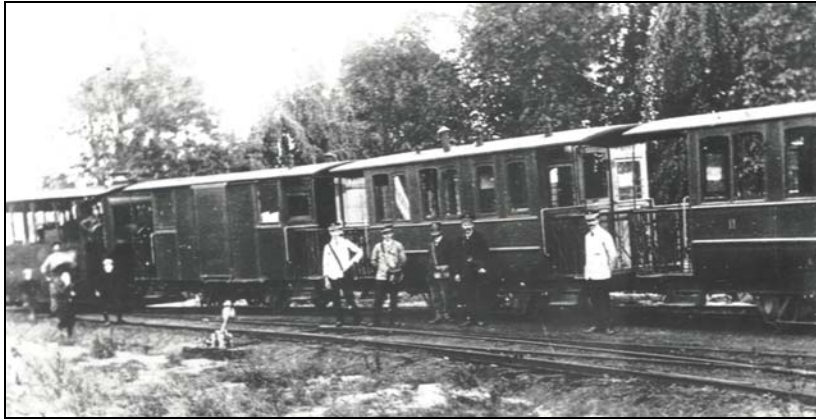

Het dienstgebouw van de stelplaats in 2006. In het oorspronkelijke dienstgebouw werden hier de watervoorraad (vooraan) en een kolenvoorraad (achteraan) opgeslagen.

De 'remise aux voitures' of de hangar van de stelplaats in 2006. Het grote gebouw links was de rijtuigloods met achteraan een schildersatelier. Voor dit gebouw lag het kolenpark. Het kleinere gebouw rechts was de locomotievenloods met daarachter een loods voor herstellingen en een WC. Links en rechts van het kolenpark liepen spoorlijnen tot in beide remises. Een opvallend bouwkundig element in de hangar is de *Polonceauspant*. Deze spant bestaat uit twee onderspannen driehoekige liggers verbonden door een trekstaaf. Dit soort ijzeren kapspant, genoemd naar de Franse ingenieur Camille Polonceau (1813-1859) werd tot en met het eerste kwart van de 20ste eeuw regelmatig gebruikt om een grote ruimte te overspannen.

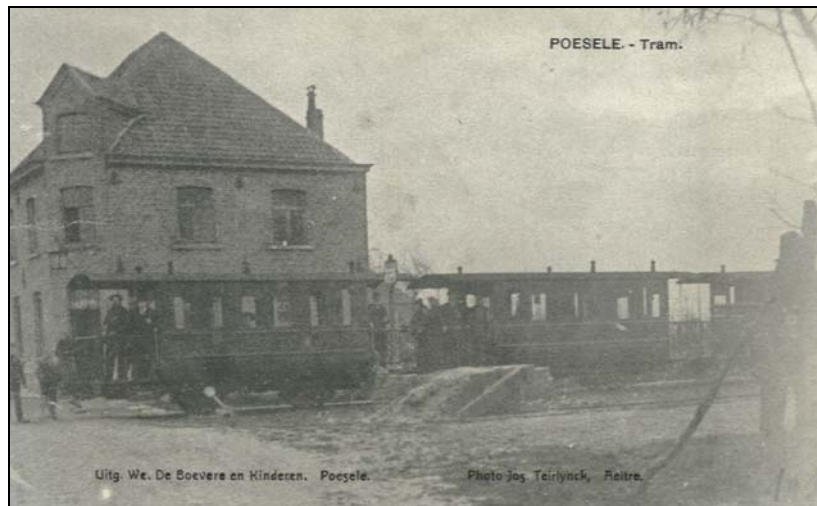
Volgens circulerende geruchten zou de stelplaats op het einde van dit jaar nog worden gesloten en zouden de bussen verhuizen naar de nieuwe stelplaats in Zomergem. Een nieuwe bestemming van de gebouwen is nog niet bekend.

Aan de stelplaats in Nevele vóór de Eerste Wereldoorlog. De foto geeft een duidelijk beeld hoe de passagierswagons eruit zagen in de beginperiode van de stoomtram.

Vijfentwintig jaar geleden bouwden het N.M.V.B.-buspersoneel van de lijn Gent-Nevele-Ruiselede deze ludieke kopie van de eerste stoomtram in Nevele. Naast de tram staat Robert Den Dooven uit Vosselare. De foto werd genomen in de A.C. Van der Cruyssenstraat.

Tramhalte en tramstatie van Poesele in 1912.

Wachten op de tram in Poesele kort na de Tweede Wereldoorlog. Gabrielle Van den Braembussche en Leonie Bollaert samen met enkele van hun kinderen en enkele kinderen uit de buurt van de tramstatie. In de verte zien we Poesele Molen die in 1963 verdween.

De tramsporen in de Molenkouter van Lotenhulle in de jaren dertig van vorige eeuw.

Posterijen en tramstatie van Lotenhulle in de jaren dertig van vorige eeuw.

De tramstaties

In tegenstelling tot de N.M.B.S. beschikte de N.M.V.B. niet over stations, zelfs niet over schuilhuisjes of een kleine wachtzaal voor de tramreizigers. In oktober 1933 deed de Drongense gemeenteraad een aanvraag tot de N.M.V.B. om zo'n schuilhuisje op te richten aan het gemeentehuis. De gemeente Drongen kreeg van de N.M.V.B. de toelating een schuilplaats op te richten, maar ze moesten zelf alle kosten dragen. Dezelfde regel gold ook voor de andere gemeenten langs de buurtspoorlijn zodat de schuilhuisjes er nooit zijn gekomen.

De N.M.V.B. had in ieder dorp wel tramstaties. In principe was dit een café gelegen aan een tramhalte in het centrum van het dorp. In N.M.V.B.-termen werden dit 'goederen-staties voor den buurtspoorweg' genoemd. In Poesele was de tramstatie vanaf november 1933 tot 1953 de winkel van Cyriel Lievens omdat er geen café meer was in de onmiddellijke omgeving van de tramhalte.

Uit de overeenkomst die tussen de N.M.V.B., vertegenwoordigd door 'Louis Jacobs, Hoofdingenieur-Bestuur-der Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen-Groep der beide Vlaanderen' en de "goederen-statie" van Cyriel Lievens werd gesloten, blijkt dat de statie diende te beschikken over een magazijn, zaal of stal voor het opslaan van de in- en uitgaande colli's.

De 'goederen-statie' is verantwoordelijk voor de colli's in zijn statie, ze zorgt er voor dat de colli's aan huis besteld worden in een omtrek van één kilometer en is verantwoordelijk voor het verzenden van de berichten van aankomst. Voor het opslaan van de colli's en het thuisbezorgen wordt een taks geïnd. De bewoners van de statie kregen ook 12 kosteloze reizen aangeboden. Zij verbinden er zich toe geen schadeloosstelling te eisen van de N.M.V.B. dan deze bepaald in hun overeenkomst "*zich genoegzaam vergoed achtende door het feit dat zijne herberg als statie gekozen wordt.*" Tot na de doortocht van de laatste tram diende men een licht te laten branden in de voorste zaal van de statie en moesten de vensterluiken open blijven zodat de standplaats op afdoende wijze verlicht zou zijn.

De tramstatie van Baarle was gelegen op de linkerkant van de Baarledorpstraat als je richting Nevele rijdt, juist voorbij de toegang naar het kerkhof en de Sint-Martinuskerk. Links van de herberg: de bakkerij 'Sint Maurus' van bakker Lippens.

De tramstatie te Sint-Martens-Lerne bij de familie Robert Van den Driessche in 1958.

Herberg 'In den Vos' te Vosselare was destijds de tramstatie van het dorp. Tussen 1919 en 1921 was hier ook de Rijkswacht van Nevele tijdelijk ondergebracht.

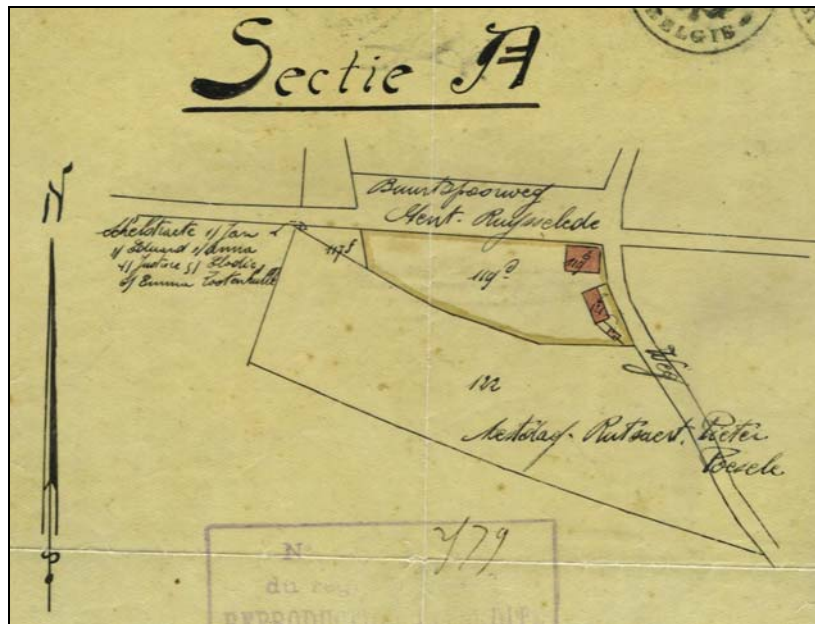
Albert Lauwers (31 december 1915-12 februari 1994) en Maria Dewulf baatten café 'De Wachtzaal' aan de Poekebeek uit. Later werd het café overgenomen door Agnes Dewulf (de zuster van Maria) en André Callewaert, bijgenaamd 'Tarzan'. Hier verpoosden de 'trammannen' tussen twee werkshiften door of na hun werk.

De tramstatie in Poesele in 1912. Het gebouw werd in 1912 als herberg-tramstatie gebouwd in functie van de aangelegde tramlijn door Alfons Van der Beke. In 1922 verkocht de familie Van der Beke de tramstatie en de ernaast liggende woning, richting Poesele kerk, aan Prosper De Gheest.

De voormalige tramstatie en omgeving in Poesele in 2011 (nu Beentjesstraat 31).

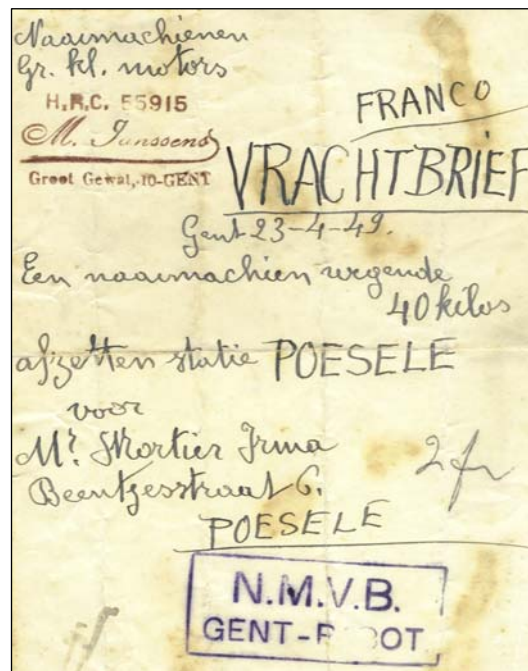
Uittreksel uit het kadastraal plan van Poesele met de tramstatie (perceel 119) en de buurtspoorweg.

Op 16 februari 1929 werden beide gebouwen verkocht aan de broers Maurice en Jules Bollaert uit Nevele. Beide broers waren 'stoker op de tram'. Hun oudere broer René, oud-strijder van de Eerste Wereldoorlog, was ook in dienst bij de N.M.V.B. als trambestuurder. Maurice Bollaert betrok met zijn echtgenote Clara Verplaetse de woning van de tramstatie maar er werd geen herberg gehouden. De tramstatie verhuisde naar de herberg aan de overkant van de straat (nu Beentjesstraat 28 – De Groenen Boomgaard) bij de familie Bettens-Becqaert. Oud-strijder en grootoorlogsinvalides Achiel Bettens overleed op 4 april 1931 en zijn weduwe hield met hun kinderen de tramstatie nog open tot eind oktober 1933. Vanaf november verhuisde de tramstatie terug naar zijn oorspronkelijk gebouw. Ondertussen had Maurice Bollaert het gebouw verkocht aan de familie Cyriel Lievens-Gabrielle Van den Braembussche.

Jules Bollaert had stamnummer 990 bij de N.M.V.B. Hij huwde in mei 1929 Bertha De Wulf uit Sint-Martens-Lerne. Beiden bleven tot aan hun dood in de woning naast de tramstation wonen. Jules was de enige Poeselse werknemer van de N.M.V.B. Hij was achtereenvolgens stoker, machinist van de stoomtram en wattman (bestuurder van een elektrische tram).

Vrachtbrief voor de levering van een naaimachine verstuurd van Gent-Robot naar de 'statie Poesele'.

De voormalige tramstatie van Lotenhulle. Volgens een aankondiging in 't Getrouwe Maldegem van 29 mei 1932 werd dit in opbouw zijnde gebouw door notaris Verstraeten te Lotenhulle als volgt te koop aangeboden. *"UIT TER HAND TE KOOPEN EEN IN OPBOUW ZIJNDE WOONHUIS, STAGIE en medegaande TUIN, binnenkort gansch voltooid te LOOTENHULLE, Tramstatie. – Dadelijk beschikbaar."*

De voormalige tramstatie van Poeke. Tussen de bouwlagen menen we nog vaag te kunnen lezen: 'DE TRAMSTATIE Bij. M De Brauwer, Bakker, Winkelier, Meststoffen'.

Cyriel Buysse over de tram naar Nevele

“Zij hadden het huisje gehuurd en woonden nu in ’t mooi groot dorp. Het was het derde uit een rij van vier, alle gelijke huisjes, in verse rode steen met witte streepjes en rood pannendak. Zij stonden heel aan ’t uiteinde van ’t dorp, met een lieflijk uitzicht op een grote tuin er vlak tegenover, en verder in ’t verschiet de wijde golving van de velden. Het eigenlijke dorp lag achter hen, met zijn lange, ietwat bochtige straat en zijn kleurrijke huizen, met zijn grote, vierkante, door heerlijke linden belommerde markt, met zijn zware kerk en spitse, grijze toren. Een stoomtramlijn verbond het met de verre stad; een recht kanaal met somber water liep er dwars doorheen, en de schepen die er passeerden, schenen van ver, met hun masten en zeilen, tussen de daken en de schoorstenen te varen.” - Cyriel Buysse, 1905 - Z’n eigen boas zien (Verzameld Werk IV, pag. 1056).

In deze tekst laat Buysse duidelijk uitschijnen dat het hier om Nevele gaat (de markt met de linden en een kanaal dwars door het dorp). Cyriel Buysse schreef dit stukje echter zes jaar vóór de eerste tram door Nevele reed. Buysse liet zich hier dus duidelijk inspireren door de plannen voor de aanleg van de tramlijn die dateren van 1899.

“Ik zat op het landelijk stoomtrammetje, dat door de bloeiende lentevelden reed. Het is een verrukking, waarvan ik nooit verzadigd ben. Een trein is een somber, lelijk, log ding, dat over stug-getrokken, geometrische lijnen, zo snel mogelijk op zijn doel af vliegt. Men is niet in het landschap met een trein. Men raast er bezijden, of er boven, langs eentonige dijken en sloten. Een stoomtrammetje daarentegen, zit laag tegen de grond en dringt kronkelend en gezellig in het hart zelf van de streek.

Hier is een prachtige ouderwetsche boerderij met grijze muren en verweerde en verzakte daken, halfverscholen onder de geurig-opwolkenden tuil van zijn knoestige boomgaard. Het trammetje vliegt er niet onverschillig langs; het draait er traag en vriendelijk omheen, als om het goed te laten zien en het zelf te bewonderen.

Daar is een beekje met een gewelfd, wit bruggetje er over heen. De stoomtram heeft het brugje niet geschonden: zij rijdt langzaam over een platte brug ernaast, en men heeft even de tijd om in het glashelder water te kijken en te zien, hoe aardig het wit boogje zich daarin weerspiegelt, en hoe er waterplanten met den stroom meeslieren als drijvende haren, en hoe bij

plaatsen – alsof 't er mee besneeuwd was – witte sterrebloempjes met oranje hartjes woekeren.

Hier golven en deinen zacht in de wind de wijde korenakkers: daar ligt de tintelende goudvlek van een bloeiend koolzaadveld; daarnaast het smaragden fluweel van een vlasgaard; en ginds in de verte punt een fijn kerkorentje ten blauwen hemel; daar ligt ene eenzaam dorpje in het groen der boomen; en al spoedig zien wij de huisjes: de witte, de rose, de gele, met fel-rood pannendak en groen luikjes.

We houden weldra stil op 't pleintje voor de kerk, waar enkele deftiger woningen staan en eenige herbergen, die van ouds bekende namen dragen: "In de groenen Boomgaard, In den Dubbelen Arend, In het Huis van Commercie, In de hope van Vrede, In de Leeuw van Vlaanderen".

Te weinig menschen waardeeren de gemoedelijke poëzie en de gezellige intimiteit van de stoomtram. Die moest in eer hersteld worden; en de trein, het leelijke praktische monster, vernederd." - Cyriel Buysse, 1927 - Het aangezicht van de dood (Verzameld Werk V, pag. 951).

De herbergen die Buysse hier vernoemt, kwamen alle voor in het Land van Nevele en de Leiestreek. Een plaats waar een 'platte brug' naast de bestaande brug werd aangelegd, bevindt zich in Poeke op de plaats waar de Poekebeek het kasteeldomein van Poeke-kasteel verlaat. Vermits Cyriel Buysse lid was van de schuttersmaatschappij van Poeke kende hij zeker deze toestand.

Ongevallen

- In "De Gentenaar" van 19 januari 1911 lezen we dat op dinsdag 17 januari om 5 u 's morgens ten gevolge van de dichte mist zich een botsing heeft voorgedaan tussen de stoomtram van de lijn Gent-Drongen-Baarle-Nevele en een wagen van de weduwe Bettens uit Nevele. De zoon van Bettens en een knecht waren op weg van Nevele naar Gent met twee wagens aardappelen die achter elkaar waren gespannen en getrokken door 3 paarden. De achterste wagen werd door de locomotief gevat en tegen het hek van het kerkhof geslingerd. De knecht werd licht gewond. (*Luc Bracke in Jaarboek Dronghine 2011 blz. 8*)
- In "t *Getrouwe Maldeghem*" van zondag 13 december 1931 lezen we: *VOSSLAERE bij Nevele. — Woensdag voormiddag keerde Kamiel Van Laere zonder beroep, 86 jaar, in het rusthof terug van de hofstede van den landbouwer Theofiel De Waele waar hij melk was gaan halen. Hij wilde zich uit den weg mijden, voor een auto die uit tegenovergestelde richting kwam en trad op de sporen van den buurtspoorweg. Van Laere, die zeer hardhoorend was, had den stoomtram, komende uit de richting van Gent, niet gehoord. De machinist kon onmogelijk bij tijds stoppen. De ouderling werd door de tram gevat, de beide beenen afgere-den en verders vreeselijk verminkt.*

5

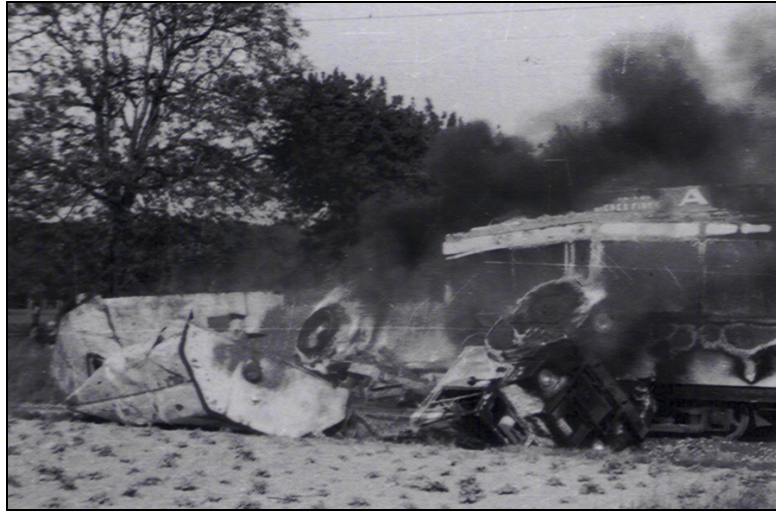

- Een van de meest tragische ongevallen op de lijn Gent-Nevele-Ruiselede gebeurde in de vroege ochtend van 3 december 1941 te Drongen. Er was veel mist die morgen en de tram komende uit de richting Gent bestuurd door René Michiels had te Drongen het rode signaal genegeerd en was niet op het zijspoor gegaan. Hij kwam tussen het Heilig Huizeken en de dorpskom van Baarle in botsing met de tram komende uit de richting Baarle bestuurd door Roger Verplaetse uit de Nevelestraat in Lotenhulle. De gevolgen waren verschrikkelijk voor Verplaetse. Hij werd levensgevaarlijk gewond en overleed enkele uren later aan zijn verwondingen in Het Heilig Huizeke nadat hem de eerste zorgen waren toegediend door dokter Leus. Verplaetse liet een weduwe en vier kleine kinderen na van respectievelijk 5, 3 en 2 jaar en 10 maanden oud. Verplaetse was normaal niet van dienst die morgen. Hij had zijn namiddagdienst van die dag omgewisseld met Camiel Van den Bossche. Hij was van de 'Hoogte' in Lotenhulle verhuisd naar de Nevelestraat omdat hij graag een huis met een tuintje bezat en gezien de oorlogsomstandigheden was dit geen overbodige luxe. Hij wou zijn nieuwe woning en de stallingen opknappen en zou die namiddag hout gaan kopen op een vendutie in zijn dorp. Het lot besliste er anders over. Verplaetse was gehuwd met Maria Lossy die

twee broers had die bij de N.M.V.B. werkten namelijk Oscar en Richard, bijgenaamd 'de kleine Lossy'.

- In 1950 gebeurde er een ongeval met het 'Kamielken' in Poeke op enkele meters van de kapel aan het kasteel. De tram was zwaar belast met passagiers op weg naar de jaarlijkse IJzerbedevaart op de laatste zondag van augustus in Diksmuide. Door een onverwacht manoeuvre ontspoorde de tram en kwam hij op zijn kant in het veld naast de rails terecht. Er waren alleen enkele lichtgewonden.
- Op 5 mei 1955, kort voor de middag, had er op grondgebied Drogen een aanrijding plaats tussen de tram van de lijn Gent-Nevele-Ruiselede, bestuurd door Remi Lesaffre uit Sint-Amandsberg en een vrachtwagen van de firma Vyncke uit Gent, bestuurd door Vermeire uit Ronsele. Alhoewel beide voertuigen zwaar werden beschadigd, kwamen beide bestuurders er met lichte verwondingen van af.

- In juni 1956 had te Sint-Martens-Lerne een aanrijding plaats tussen een maalderijwagen (een omgebouwde Britse wagen met het stuur rechts) uit Nazareth, bestuurd door Tjampens en de tram van de lijn Gent-Nevele bestuurd door Astère De Steur. De maalderijwagen die uit de richting Leernedorp kwam, wilde ter hoogte van de Kerselaarsdreef (die naar het hof van de familie Boone liep) links afslaan naar de Blauwpootstraat richting de boerderij van de familie De Fauw (nu Dobbelaere). Blijkbaar had de bestuurder van de wagen de snelheid van de aankomende tram die uit de richting Baarle kwam verkeerd ingeschat. De tram kon niet tijdig meer stoppen en botste achteraan op de maalderijwagen. Door de klap maakte de maalderijwagen een volledige draai in de andere richting en kwam in de gracht terecht. Maalderijwagen en tram vlogen in brand. Tramconducteur De Steur werd lichtjes gewond en de tien passagiers kwamen er met de schrik vanaf. Tjampens werd door Achiel De Fauw en Etienne De Roose door het raampje van de rechterdeur van de bestuurderscabine uit de brandende wagen getrokken. Hij schreeuwde van de pijn en vluchtte enkele honderden meter verder naar de boerderij van de familie Volckaert waar hij een slaapkamer binnenliep en zich in de lakens wentelde in een poging zijn pijn te verzachten. Tjampens overleefde het ongeval maar was zwaar verbrand en heeft daarna nooit meer kunnen werken. Het vernielde tramstel werd door Robert Den Dooven naar 'den depot' in Nevele gesleept.

TRAMHISTORIES

Nevels gemeentebestuur op de syndicale toer

Op 22 mei 1912 schrijft het Nevels gemeentebestuur aan de Société Anonyme des Transport Urbains et Vicinaux, rue de Stassaert n° 60, Bruxelles dat ze de aandacht willen vestigen op de slechte werkomstandigheden van het personeel van de buurtspoorweg Gent-Zele-Hamme, Gent-Nevele en 'verdere lijnen uwer maatschappij'; dit naar aanleiding van een vergadering gehouden dezelfde dag te Kalken met de burgemeesters van Zele, Overmeire, Kalken, Wetteren, Laarne, Destelbergen en Heusden waar de problemen van het personeel van de N.M.V.B. werden besproken.

Men wil dat er voor het personeel een redelijke verloning komt, dat de arbeidsduur wordt verminderd, dat men de kans krijgt om op zondag zijn godsdienstige plichten te vervullen, dat men zich mag aansluiten bij een vakbond, dat men het recht heeft in beroep te gaan in geval van ontslag en/of zware sanctie en dat de ontslagen werklieden bij voorkeur opnieuw in dienst worden genomen.

Een Nevelse nachttram

Na de Tweede Wereldoorlog dienden de rails heraangelegd op de brug over het Schipdonkkanaal in het centrum van Nevele. Het tramverkeer

tussen Gent en Ruiselede werd zo opnieuw tijdelijk onderbroken. De tramreizigers moesten aan de stelplaats de tram verlaten en te voet hun tocht verder zetten door de Tieltstraat (nu Cyriel Buyssestraat), de Korte Munt, de Lange munt en de Dreef (nu Lange Munt) tot aan de halte 'De Vos' in Vosselare. De tramstellen zonder aanhangwagens konden, vanuit de richting Vosselare, doorrijden tot op een twintigtal meter van de Schipdonkbrug ter hoogte van het toenmalige café 'Den Ijzer' en van daaruit ook zonder problemen terugkeren. Café 'Den Ijzer' was een druk bezocht café en op een avond raken Georges Martens, afkomstig uit Lotenhulle, en de Nevelse elektriciën Astère Lootens met elkaar aan de praat. Lootens was met de fiets op weg naar Baarle-Noordhoute waar hij een radiotoestel moest afleveren bij hovenier Emiel Van Nevel. De pintjes en druppeltjes volgden elkaar op en het uur werd uit het oog verloren. Het is al na 10u30 als Lootens plots beseft dat hij nog naar Baarle moet. Enkele stamgasten suggereren om met de tram te gaan en Martens laat zich niet pramen en besluit om Lootens met radiotoestel naar zijn klant te rijden. Tramconduc-teur Martens weet natuurlijk wat hij moet doen wat betreft signalisatie en besturing en de tocht heen en terug verloopt zonder problemen. 's Anderendaags 's morgens is controleur Gilson reeds op de hoogte van hetgeen zich die late avond afspeelde want iemand had hem schertsend gevraagd *"loopt die tram in het vervolg nu alle nachten?"* De lokale hoofdzetel in Destelbergen werd op de hoogte gebracht en verantwoordelijke Liebaert liet een onderzoek instellen. Via de registraties in de cabine te Sint-Martens-Lerne kon men nagaan dat er inderdaad een tram had gereden op een hoogst ongewoon uur en men kwam nogal vlug bij Georges Martens terecht. Hij had bijna de pensioenleeftijd bereikt maar werd toch op staande voet ontslagen.

Het was niet de eerste keer dat men een ongewoon voorval had gekend met volksvriend Martens. Enkele jaren voordien was hij een café aan Ekerkergem-kerk binnengestapt dat uitgebaat werd door een familie uit Lotenhulle. Daar hadden grappenmakers de laatste wagon losgekoppeld en Martens was vertrokken met een wagon minder en toen zijn collega's 's anderendaags met de eerste tram richting Gent reden was de tramlijn nog steeds versperd door de achtergelaten wagon.

André Bollaert (Poesele) en Erik De Keukeleire (Ledeberg)

m.m.v. de heemkundige kring 'Dronghine', André Stevens, Arnold Strobbe en Patrick Tuytschaever.

Bronnen

DE KEUKEKEIRE Erik, De Oost-Vlaamse buurtspoorweg GENT-DRONGEN (1909-1959), in *Jaarboek heemkundige kring Dronghine*, 1987.

DE KEUKEKEIRE Erik, *De Oost-Vlaamse buurtspoorweg GENT-DRONGEN (1909-1959) met verlenging tot Nevele vanaf 1911*, Ledeberg, september 2009.

NEYENS Jos, *De buurtspoorwegen in de provincie Oost-Vlaanderen, 1885-1968*, Lier, 1978.

Getuigenissen en documenten van: Roger Boone (oud-burgemeester Nevele), Robert Den Dooven, Herman Lievens (+), Dirk Van den Bossche en Raphaël Verplaetse, waarvoor onze dank.

HERINNERINGEN AAN ONS OVERLEDEN BESTUURSLID DANIËL D'HOOGHE

Op zaterdag 1 oktober 2011 overleed in de huiselijke kring ons bestuurslid Daniël D'Hooge. In augustus van dit jaar gingen we met enkele bestuursleden van de heemkundige kring Daniël proficiat wensen met zijn 80^e verjaardag. We zagen toen dat hij ziek was; we hoorden het aan zijn stem die stilaan zachter werd; zijn uiterlijk werd elke dag een beetje brozer.

Op zaterdag 8 oktober namen zijn familieleden, de brandweermannen van Nevele, de leden van de heemkundige kring en trouwe vrienden in de kerk van Nevele afscheid van Daniël.

Enkele bestuursleden van de heemkundige kring Het Land van Nevele op bezoek bij Daniël ter gelegenheid van zijn 80e verjaardag. V.l.n.r.: André Stevens, Hugo Schaeck, Gisela Heirbrant, Daniël D'Hooge, André Bollaert en Jan Luyssaert.

Terugblik door Jan Luysaert:

Op zondag 8 maart 1970 was Daniël een van de vele geïnteresseerden op de stichtingsvergadering van onze heemkundige kring in het gemeentehuis van Nevele en op de ledenlijst van 31 augustus 1970 vinden we zijn naam tussen de eerste 65 leden. Op 20 januari 1974 werd hij opgenomen in ons bestuur.

Daniël was een inspirerend en gedreven bestuurslid die onze vereniging op haar eerste stappen heeft begeleid en helpen groot maken.

Als piepjong voorzitter zocht ik steun bij de twaalf jaar oudere Daniël, die beslagen was in Nevele, den Hul en Cyriel Buysse. Daniël was den Hul, voor mij een totaal vreemde en onbekende wereld. Ik zocht hem vaak op, vooral dan 's avonds in zijn werkplaats, in zijn huis-met-geschiedenis. Hij zat er in kleermakerszit te vertellen en bij een glas cognac uit de zwarte kast, groeiden fantasieën tot succesvolle activiteiten en artikelen.

Daniël kon honderduit vertellen over de mensen van den Hul, maar nooit liet hij het achterste van zijn tong zien. Je voelde in elk gesprek, in elke zin zijn sympathie voor dit ruwe, soms onbeholpen volkje dat hij zeer goed kende en dat wij enkel kenden uit het werk van Cyriel Buysse. Daniël heeft als kleine jongen, ook ergens in een hoekje van de kleermakerswerkplaats van zijn vader, fantastische, soms ongeloofwaardige verhalen gehoord en ze in zijn geheugen opgeslagen. Hij kende de binnenkant van veel gezinnen in de Zeistraat en de Blasiusdries, hij kende hun bijnamen en soms complexe verwantschap, hij kende ook hun geheimen die zelfs het gerecht nooit heeft kunnen ontdekken...

Bij elk bezoek kon ik van Daniël een van deze twee inleidende zinnen verwachten: "Jan, geen zwarigheden?" of "Jan, ik moet ne keer iets zeggen". De eerste inleiding was een uitnodiging om mij te doen vertellen over het reilen en zeilen in onze vereniging, over informatie die ik hier of daar had opgevangen, of over Nevels politiek geharrewar. Zijn tweede inleidende zin lag iets gevoeliger. Hiermee wist ik dat iets hem niet was bevallen, dat we met de heemkundige kring verkeerde beslissingen hadden genomen. Op de man af zei hij dan wat hem dwars zat; na enig over en weer gepraat viel alles weer in z'n plooi bij een cognacje uit de zwarte kast. Daniël had nog een andere kast, een eerbiedwaardige kast waarvan de

legplanken doorbogen onder het gewicht van zijn verzameling foto's, postkaarten en documenten. Hij was geen verzamelaar, maar bewaarde alles, want iets zou toch eens van pas kunnen komen. Wat hij bezat deelde hij graag met anderen mee. Hij schonk tientallen foto's en documenten aan het museum van Antoine Janssens en hoopte dat zo zijn foto's en documenten open zouden staan voor een ruimer publiek. Daniël kon toen echter niet vermoeden dat de eigenaars van het museum deze documentatie niet toegankelijk maken voor onderzoekers, heemkundigen en geschiedkundigen. Deze bittere ervaring maakte Daniël voorzichtiger met het uitlenen van stukken uit zijn verzameling. Maar eens dat hij ervoer dat de ontlener te vertrouwen was, werd hij zeer gul. Dat hebben wij in de heemkundige kring mogen ondervinden: bij een honderdtal foto's in de meer dan veertig jaargangen van ons tijdschrift staat 'Verzameling Daniël D'Hooge'. Ook Joris Van Parys, de biograaf van Cyriel Buysse, kreeg vrije toegang tot de collectie foto's van Daniël en mocht putten uit de anekdoten die Daniël zich herinnerde uit zijn kinderjaren op den Hul.

Ook als brandweercommandant sprong hij de heemkundige kring vaak ter hulp. Als we geen lokaal vonden om een ledenvergadering te houden, regelde hij snel dat de kantine van het brandweearsenal door ons kon gebruikt worden. Memorabel zijn de nachtelijke gesprekken aan de toog van die kantine.

Heemkundig en sfeervol waren de bestuursvergaderingen bij Daniël en Gisela thuis. Daniël regelde het ieder jaar zo dat we rond lichtmis bij hem thuis konden vergaderen met als verrassing de lichtmiskoeken die door Gisela werden gebakken...

De vriendschappelijke sfeer die er sedert 1970 heerst binnen onze bestuursploeg is voor een groot deel gevormd door Daniël. Zijn dood is voor ons een zwaar verlies.

Tijdens de begrafenisplechtigheid hield pastoor Fred Van den Abeele deze homilie.

Gisela, dierbare kinderen en kleinkinderen, vele vrienden van Daniël,

Wie rouwt om het verlies van een geliefde, woont daarna lange tijd in een mooie tuin van herinneringen. Inderdaad, er zijn zoveel dingen en gedach-

ten van Daniël die wij zullen meedragen langer dan vandaag. Hij was immers geen haastige voorbijganger die zijn dagen koud en koel voorbij liet gaan. Wat hij heeft gezegd, of wat hij heeft gedaan kwam uit zijn hart... was passie.

Zijn werk was passie... van de vroege morgen tot de late avond was hij aan het werk in zijn naaiatelier waarvan de deur altijd open stond. Het was er 'de zoete inval' waar iedereen welkom was. Daar werd geluisterd en gesproken, daar werd gewerkt en gefilosofeerd, nu eens met een luide lach en dan weer stil... Dat mocht u, Gisela, dat mochten de kinderen en de kleinkinderen van hun pa en pépé zo dikwijls ervaren.

Zijn sparen en vergaren... was passie. Verwoed verzamelaar van alles en nog wat, van doopprentjes en rouwprentjes. Ze waren als kleine zaadjes waaruit hij later stevige stambomen liet groeien. Zijn verzamelwoede was een stukje 'historisch geheugen' geworden waaruit velen kwamen putten. "Weet je het niet meer, vraag het eens aan Daniël...". Heemkunde was eveneens een bloeiende passiebloem.

De brandweer... was een passie. Van 1959 tot 1991 was hij bij de brandweer. Als commandant liet hij zijn stem horen zeker in de jaren "dat het allemaal te duur was". Zondag of weekdag, 's nachts of overdag, Daniël stond gereed om te helpen waar nood was of waar mensen moesten geholpen worden. Zware accidenten op de autostrade of aan het Schipdonkkanaal, een huisbrand of een stalbrand... Hij was erbij, hij moést erbij zijn, want daar was zijn plaats en verantwoordelijkheid. Een rampzalige brand waar twee kinderen het leven lieten, heeft zijn gezondheid blijvend getekend. Mensen helpen was een passie.

Terecht was Daniël fier op de verschillende eretekens die hem toegekend werden. Hij had ze niet geërfd, hij had ze zelf verdiend. Zo werd hij onderscheiden als ereluitenant-bevelhebber van de Brandweer Nevele. Hij was een zeer gewaardeerd bestuurslid van de heemkundige kring Het Land van Nevele. Hij mocht de medaille dragen van Ridder in de Kroonorde en Ridder in de Orde van Leopold II. Hij verdiende het Burgerlijk Kruis eerste klasse en met fierheid droeg hij het Gouden Kruis van de Oost-Vlaamse Brandweerbond en het Gouden Kruis van de Belgische Brandweerbond. Al deze tekens zou je 'de voorkant van zijn leven' kunnen noemen.

Er was ook de achterkant waar Daniël zwijgend en eenvoudig veel mensen heeft geholpen waar hij kon of waar het nodig was, want hij wist dat je gelukkig kunt zijn door eenvoudig te leven. Ook dat was... passie.

Vriendschap en solidariteit waren als cement voor het team waarmee hij werkte. Zonder veel woorden zag je verschillende lijnen lopen in zijn leven, die we in de evangelielezing hebben gehoord. Iemand zei "Lijnen, waar we nog veel kunnen van leren".

*Gisela, achtbare familie en vrienden,
De dood komt inderdaad altijd veel te vroeg. Maar wij moeten het aanzien van de mens niet meten naar de lengte van zijn dagen. Een mens komt tot volheid van leven door zijn vriendschap en inzet. Wanneer wij kijken naar de tuin van zijn leven stonden deze twee altijd in het midden en sierden ze de hele tuin. Hij was inderdaad niet alleen een mens van aarde en steen. Hij had het leven lief... werken en bezig zijn... dat was zijn passie.
Laten wij dit beeld meedragen, want ik vermoed dat Daniël niets anders zou wensen dan dat zijn familie en al zijn vrienden hierna nog lang deugd zouden hebben aan zijn tuin. Amen.*

In naam van de Brandweer Nevele sprak Lt. Walter Haelvoet, officier-dienstchef, deze afscheidsrede uit:

*Geachte mevrouw, kinderen en kleinkinderen van ereluitenant-bevelhebber Daniël D'Hooge,
Beste collega's, brandweervrienden,
Beste aanwezigen.*

Bij het heengaan van ereluitenant-bevelhebber Daniël D'Hooge spreek ik graag een huldewoord uit in naam van alle leden en ereleden van het brandweerkorps van Nevele. Ik bied aan de familie onze oprechte gevoelens van medeleven en diepe waardering aan, in dankbaarheid voor wat uw dierbare echtgenoot, vader en grootvader door zijn sterke persoonlijkheid voor de brandweer heeft betekend.

Daniël D'Hooge startte zijn loopbaan als stagiair brandweerman op 26 april 1959. Amper één jaar later bevorderde hij tot onderluitenant, op 1 november 1966 bevorderde hij tot luitenant. Na het ontslag van zijn voorganger erebevelhebber Antoine Janssens werd Daniël D'Hooge in de gemeenteraad

van 23 februari 1972 aangesteld als bevelhebber van de Nevelse brandweer. Hij had gedurende 19 jaar de leiding over het Nevelse brandweerkorps.

In die periode zorgde hij voor een nieuwe huisvesting voor Brandweer Nevele. De oude kazerne achter het gemeentehuis was beperkt tot een berging en stalling voor twee wagens. Daniël realiseerde de verhuis naar Vaart Links, in de voormalige betonwerkplaats van de familie De Pauw. Momenteel zit de technische dienst nog steeds in dit gebouw ondergebracht.

Daniël zorgde ook voor de uitbouw van het materieel en de uitbreiding van drie naar zeven voertuigen. Hij liet onder andere een gloednieuwe autopomp en tweedehands autoladder aankopen en door zijn manschappen op punt zetten. Hij was steeds bezorgd over de uitgaven en niet schuw om zijn manschappen aan het werk te zetten zodat de gemeentelijke begroting niet te zwaar werd belast. De inrichting van de kazerne en het zelf opknappen van een of ander voertuig zijn hier goede voorbeelden van.

Bij de aanvang van zijn loopbaan bestond ons korps uit 18 brandweermannen, het korps groeide uit tot 38 manschappen. In samenwerking met de toenmalige adviesraden en kadervergaderingen en dankzij zijn organisatie-talent en wilskracht wist hij ons korps degelijk uit te bouwen zodat we in staat waren de risico's binnen de gemeente Nevele, vakkundig en efficiënt uit te voeren.

Een volledig nieuw oproepsysteem werd op punt gezet zodat bij een alarmering iedere brandweerman met een individuele pager kon opgeroepen worden. Gedaan met het deur aan deur bellen om een collega brandweerman te alarmeren.

Hij was niet alleen actief binnen de gemeente maar zorgde ervoor dat hijzelf of iemand van het korps zoveel als mogelijk aanwezig was in de diverse provinciale commissies. Toen al deed hij aan netwerking en had hij overal zijn contacten, zelfs tot in Brussel waardoor hij steeds op de hoogte was van de vooruitgang en nieuwe ontwikkelingen binnen de brandweer.

Daniël maakte tijd voor zijn manschappen. De oudere brandweermannen zullen ongetwijfeld nog heel goede herinneringen hebben wanneer ze bij Daniël thuis een en ander gingen bespreken. Ik zie hem nog in kleermakers-

zit zitten op zijn houten tafel in de naaiwerkplaats. Ook nadat hij op rust is gegaan, na het bereiken van de leeftijdsgrens van 60 jaar, had hij verder aandacht voor zijn manschappen. Bij iedere gelegenheid zoals een communie, trouw, bevordering of pensionering schreef hij een kaartje met een korte commentaar.

Hij was goed met de pen en schreef heel wat artikels over de Nevelse brandweer waardoor heel wat informatie bewaard is voor het nageslacht. Het was onder zijn leiderschap dat het Pompijken, een jaarlijks blad van de Nevelse brandweer vorm kreeg.

Vandaag nemen we afscheid van een grote persoonlijkheid, een sociaal hoogstaand en belangrijke brandweercommandant. Zijn heengaan betekent ook nu nog een groot verlies voor ons korps.

Achtbare erebevelhebber, Daniël, dank voor uw grote inzet voor de Nevelse brandweer en uw inzet voor de veiligheid van de Nevelse bevolking.

In naam van de heemkundige kring Het Land van Nevele nam voorzitter André Bollaert afscheid van ons bestuurslid Daniël.

Beste Gisela, beste kinderen en kleinkinderen, beste familie en vrienden van Daniël,

Bij deze laatste groet aan ons bestuurslid Daniël D'Hooge wil Het Land van Nevele hulde brengen aan een verdienstelijke Nevelaar die gedurende 38 jaar ononderbroken lid was van ons bestuur. Daniël ontbrak zelden of nooit op een bestuursvergadering en onvergetelijk waren destijds de jaarlijkse bestuursvergaderingen bij hem thuis rond lichtmis, een traditie waar hij sterk aan hield.

Bij onze publicaties en organisaties hield Daniël zich eerder op de achtergrond, toch was hij als geen ander steeds latent aanwezig met zijn informatie, zijn bemiddeling, zijn aanwijzingen en zijn tips zodat onze activiteiten met succes en zonder problemen zouden verlopen. De honderden edities van het Bestuursmemoriaal van de Provincie hadden voor hem geen geheimen. Bij elke tentoonstelling van onze kring en bij elke studie waaraan een of meerdere van onze bestuursleden werkten, zorgde hij ten gepaste tijde voor een pakketje achtergrondinformatie.

Het was dankzij de bemiddeling van Daniël dat Het Land van Nevele in 1982 van de gemeente Nevele twee lokalen ter beschikking kreeg in de gebouwen van het vroegere gemeentehuis van Merendree voor het inrichten van een heemkundige bibliotheek. Nu lijkt dit haast vanzelfsprekend maar dertig jaar terug was het niet zo evident om een gemeentebestuur te overtuigen van het belang van ons erfgoed. Daniël was dan ook zeer gelukkig toen we vorig jaar van het gemeentebestuur een nieuwe locatie ter beschikking kregen in Hansbeke waar onze collectie beter kan geconsulteerd en bewaard worden. Zijn inspanningen van destijds voor een eerder bescheiden bibliotheek resulteerden nu in een volwaardig erfgoedcentrum.

Als heemkundige kon je hem niet echt een verzamelaar noemen maar hij kon gewoonweg moeilijk iets van de hand doen wat lokaal historische waarde had of later, volgens hem, lokaal historische waarde zou kunnen krijgen. Hij was een goed verteller en weinigen konden zoals hij een situatie inschatten en een bron interpreteren. Bij twijfel bleef hij steeds verder zoeken en kon hij zich echt vastbijten in een opzoeking tot hij een voor hem bevredigend antwoord had gevonden.

Naast onze kring bleef de Nevelse brandweer hem steeds nauw aan het hart liggen. In ons laatste tijdschrift verscheen hierover trouwens nog een artikel van hem. Hij had nog vele plannen en ideeën en volgde tot enkele maanden terug nog op de voet de voorstellen van de werkgroep die zich zal bezig houden met de herdenking van de 100ste verjaardag van de Grote Oorlog tijdens de periode 2014-2018. Vooral het betrekken van de jeugd bij deze herdenking was voor hem een belangrijk aandachtspunt.

Hij was geboren en groeide op in de wijk die in de volksmond 'den Hul' werd genoemd, midden in het milieu dat Cyriel Buysse vooral in zijn eerste romans zo kleurrijk beschreef. Van kindsbeen af volgde hij het reilen en zeilen van zijn buurt en kende hij als geen ander 'les petites histoires' van de buurt. Toch wist hij, met het hem eigen flegma, al die zaken te relativeren en uit de vele sterke verhalen de waarheid en de fictie van elkaar te onderscheiden. Met het heengaan van Daniël verdwijnt ook de laatste echte kenner van de talrijke dorpsfiguren die Cyriel Buysse heeft beschreven. Het was dan ook niet te verwonderen dat hij hiervoor door de Buysse-vorsers enorm gewaardeerd werd.

Daniël, wat we vooral zullen missen is je vriendschap en je bemoedigende woorden. We nemen hier vandaag niet in de eerste plaats afscheid van een achtenswaardig bestuurslid van onze kring maar we nemen hier spijtig genoeg vooral afscheid van een goede vriend. Bedankt voor die vriendschap Daniël.

VERSLAGEN

“MERENDREE_portret van een dorp” tentoonstelling van foto’s van kunstfotograaf Koen Degroote in het voormalig klooster van Merendree op 27, 28, 29 en 30 augustus 2011 en uitgave van een kunstboek. Ongeveer duizend bezoekers.

Voor de opening van deze tentoonstelling op vrijdagavond 26 augustus waren zo'n 150 Merendreenaren en oud-Merendreenaren naar het voormalige klooster afgezakt. Niet alleen de tentoonstelling trok hun aandacht want een groot deel was duidelijk ook gekomen voor het gelegenhedsoptrreden van *The Lightnings*, het Merendreeese antwoord op de *Shadows* van de jaren zestig-begin de jaren zeventig van vorige eeuw. Cultuurschepen en Merendreenaar Hugo Verhaege droeg enkele gedichten voor uit het kunstboek.

Voorzitter André Bollaert bedankte in zijn openingstoespraak de Provincie Oost-Vlaanderen, de Erfgoedcel Meetjesland, Comeet, de gemeente Nevele, de vzw Art of Tiest die de openingsreceptie aanbood en de Sint-72

Gerolfschool van Merendree en zijn directeur Jan Pauwels die er alles aan gedaan had om ons deze zaal tijdig ter beschikking te stellen.

De tentoonstelling en het kunstboek dat werd voorgesteld, zijn het werk van Koen Degroote. Koen is de laatste bewoner van het station van Hansbeke maar deze tentoonstelling en het kunstboek, Koen zijn ode aan Merendree, bewijzen toch dat hij diep in zijn hart nog steeds een Merendreenaar is. Zo vanzelfsprekend als je zou denken is dat niet want Koen is bij ons vooral gekend als een globetrotter. Je moet al Martin Heylen heten alvorens je kan beweren dat je de landen achter het voormalige ijzeren gordijn beter kent dan Koen. En de manier waarop hij deze landen verkent, zit verscholen in zijn mailadres koen.deflandrien@gmail.com

Als ode aan Merendree wil fotograaf Koen Degroote iets voor zijn geboortedorp terugdoen ook al is het eigenlijk altijd te laat om het dorp, zoals we het in ons gedachten hebben, in beeld te brengen. Zo nemen verhalen en beelden van mensen en landschappen door de jaren heen mooiere proporties aan dan ze werkelijk zijn, aldus de kunstenaar-fotograaf.

Koen vertelt op zijn website dat het voor hem allemaal begon toen in zijn Merendree enkele Romeinse voorwerpen werden ontdekt. Het was voor hem het begin om vanaf 1989 een etnografische collectie aan te leggen. Zij voedden zijn verbeelding en zijn nog steeds belangrijk in zijn werk.

Terwijl de vroegste reizigers hun verhalen in geuren en kleuren vertelden over regio's waar hun toehoorder nog nooit waren geweest, vertelt Koen zijn verhalen aan de hand van een foto, tekening of voorwerp. Koen is steeds gefascineerd geweest door alles wat met aardrijkskunde te maken heeft en sinds 1997 maakt hij trips met de fiets door Europa niet omwille van het sportieve of prestatiegerichte maar vooral om het ontdekken van vreemde streken en volkeren met hun wisselende landschappen en dorpen en hun onbekende, haast onherbergzame, bergen.

Het ontdekken en vastleggen van beelden van die trips vindt Koen zeer belangrijk maar je moet werkelijk over een zeer goede lichamelijke conditie beschikken om deze tochten tot een goed einde te brengen.

De heemkundige kring Het Land van Nevele is een culturele vereniging die zich tot doel stelt de studie van de lokale geschiedenis, de heemkunde en de familiekunde in het historische Land van Nevele te bevorderen. Tot eind vorig jaar werden over deze onderwerpen ongeveer 15.000 bladzijden gepubliceerd en is ons tijdschrift, zonder onderbreking, dit jaar aan zijn tweeënveertigste jaargang toe. Het driemaandelijks tijdschrift 'Het Land van Nevele' is trouwens de voornaamste binding met onze leden. We mogen met een zekere fierheid zeggen dat het is uitgegroeid tot één van de meest toonaangevende heemkundige tijdschriften in Vlaanderen. Het kunstboek dat nu voorligt moet ongeveer onze 200ste publicatie zijn.

Het doel van Koen met deze tentoonstelling en het kunstboek was het samenbrengen van mensen uit alle lagen van de bevolking door middel van een soort hedendaagse heemkunde met daarbij de kracht van schoonheid en herinnering in de vorm van fotografie en verhalen.

De fotoreeks bestaat dan ook uit mensen van alle lagen van de bevolking zonder onderscheid van sekse, leeftijd of stand zodat iedereen zich in de beelden kan terugvinden. Door de persoonsbeschrijvende teksten van mensen die er niet meer zijn aan de fotoreeks toe te voegen, verduidelijkt de kunstenaar het doel van zijn project, namelijk: het vastleggen voor de

toekomst, het creëren van een tijdsdocument in wording. Die teksten maken trouwens deel uit van het collectief geheugen van het dorp Merendree. Die herkenning is voor de kunstenaar belangrijk opdat iedereen zich tot de beelden zou aangesproken voelen.

Koen kreeg van Het Land van Nevele 'carte blanche' voor dit hele project waarvoor we over de streep werden gehaald door zijn enthousiasme en de aanmoedigende en lovende woorden van de culturele dienst van de provincie Oost-Vlaanderen en de Erfgoedcel Meetjesland en Comeet. De heemkundige kring is dan ook trots dat zij de eersten zijn die een kunstboek over een deelgemeente van Nevele uitgeven. Wij feliciteren Koen Degroote van harte met deze prachtige realisatie, evenals zijn medewerkers Paul De Clercq, Eric De Meyer, Sabine Lootens, David Mattheeuws, Fernand Neerman, Florian Van Laere en Hugo Verhaege.

Het kunstboek 'Merendree_portret van een dorp' telt 80 blz. en werd gedrukt op 350 exemplaren bij de Drukkerij St.-Joris uit Gent. Het bevat 33 zwart-wit portretten van Merendreenaren en 10 kleurrijke landschappen, afgewisseld met gedichten van volkse figuren uit het verleden. Het formaat is 145 x 170 mm met harde kaft, kostprijs 15 €.

Wie het kunstboek graag opgestuurd krijgt stort 19 € op rekening 290-7431460-20 van Het Land van Nevele vzw, Dammeers 35, 9880-Aalter.

Uitreiking Nevelse Huwier aan Hugo Schaeck op zondag 11 september om 20u bij het afsluiten van Open Monumentendag in de Verloren Hoet te Hansbeke.

Het Land van Nevele stelde naar aanleiding van de tiende verjaardag van de Heemkundige Kring in januari 1980 de 'Orde van de Nevelse Huwier' in. Oorspronkelijk werden hiermee de leden gehuldigd die 10 jaar actief waren in het bestuur van de kring. Later werd dit uitgebreid tot hen die in hun dorp of streek een bijdrage hebben geleverd tot het beschermen of bewaren van het patrimonium, die de heemkunde een warm hart toedragen of die het Land van Nevele bekend hebben gemaakt tot ver buiten onze regio. Een huwier is een verdwenen Nevelse perensoort, afkomstig uit de streek van Lasne in het huidige Waals Brabant. Meer hierover vind je in ons septembernummer van vorig jaar.

Hugo Schaeck werd bestuurlid van onze kring in 2001 maar hij is vooral de drijvende kracht achter de jaarlijkse organisatie van de Open Monumentdag die dit jaar in Merendree ongeveer 500 bezoekers telde. In 2000 startte Hugo samen met zijn buurman Raf Walgraeve, de huidige voorzitter van de Nevelse Erfgoedraad, en enkele Hansbekenaren met de organisatie van een Open Monumentendag in Hansbeke. Het werd een grandioos succes en het volgende jaar besloot men de groep uit te breiden met niet-Hansbekenaren. Jan Luyssaert en André Bollaert van Het Land van Nevele sloten bij het Comité OMD-Nevele aan en later zouden ook onze bestuursleden André Stevens en Patrick Tuytschaever van het comité deel gaan uitmaken. Tot op heden is Hugo de enige die aan alle 12 organisaties zijn medewerking heeft verleend en hij neemt ook elk jaar de algemene leiding waar. Omwille van dit vrijwilligerswerk en zijn onbaatzuchtige inzet voor ons erfgoed is deze erkenning dan ook meer dan verdiend. Het is misschien wel leuk om te vermelden dat ook aan Hugo zijn vader, Guido Schaeck, de Nevelse Huwier werd uitgereikt. Als medeoprichter van de Nevelse heemkring kreeg Guido Schaeck reeds in 1980 zijn huwier.

(A.B.)

HET LAND VAN NEVELE TELT IN 2011 MEER DAN 500 ABONNEES

Voor het eerst in zijn geschiedenis telt Het Land van Nevele meer dan 500 abonnementen op zijn tijdschrift. Het abonnementenbestand telt 475 betalende leden en 27 ruilabonnementen. Voor het eerst sinds jaren is het ledenbestand van de Nevelaars (238) groter dan dat van de niet-Nevelaars (237). Het overgrote deel van de niet-Nevelaars zijn oud-Nevelaars voor wie ons tijdschrift een band is en blijft met hun streek van herkomst.

De verdeling van de leden per gemeente

NEVELE (**238**) : Hansbeke (34), Landegem (52), Merendree (31), Nevele (61), Poesele (34), Vosselare (26).

AALTER (**26**): Aalter (8), Bellem (3), Lotenhulle (12), Poeke (3).

DEINZE (**78**): Astene (2), Bachte-Maria-Leerne (18), Deinze (21), Meigem (7), Petegem (2), Sint-Martens-Leerne (7), Vinkt (7), Wontergem (1), Zeveren (13).

GENT (**49**): Drongen (17), Gent (15), Gentbrugge (2), Mariakerke (4), Sint-Amandsberg (2), Sint-Denijs-Westrem (5), Wondelgem (3), Zwijnaarde (1).

ANDERE STEDEN EN GEMEENTEN: Antwerpen (2), Ardoois (1), Assebroek (1), Assenede (1), Beernem (1), Beervelde (1), Begijnendijk (1), Brugge (1), De Pinte (3), Denderhoutem (1), Dentergem (1), Deurle (4), Diepenbeek (1), Dikkelvenne (1), Eeklo (2), Eke (1), Ellezelles (1), Handzame (1), Heist-aan-Zee (1), Heusden-Zolder (1), Hoeilaart (1), Holsbeek (1), Ieper (1), Knesselare (2), Lommel (1), Lovendegem (4), Maarkedal (1), Maarke-Kerkem (1), Machelen (1), Maldegem (2), Mechelen (1), Merelbeke (2), Moregem (1), Nazareth (2), Oostakker (1), Oostende (2), Ruddervoorde (1), Saint-Ghislain (1), Semmerzake (1), Sint-Andries Brugge (1), Sint-Gillis-Waas (1), Sint-Kruis-Brugge (1), Sint-Martens-Latem (3), Sint-Niklaas (1), Sint-Katelijne-Waver (1), Temse (1), Tielt (2), Ursel (2), Vinderhout (1), Waasmunster (1), Waregem (1), Wingene (1), Zele (1), Zeveneken (2), Zomergem (4), Zulte (2)

BUITENLAND: Duitsland (1), Nederland (1), Verenigde Staten (1), Zwitserland (1)

Waar situeert heemkundig Nevele zich in Vlaanderen?

In Vlaanderen zijn er op vandaag 447 heemkundige kringen die samen 132.200 leden tellen. Een heemkundige kring in Vlaanderen telt dus gemiddeld 296 leden¹. Het Land van Nevele sluit het jaar 2011 af met 475 leden. Er zijn 130 heemkundige musea (waaronder het Museum Rietgaverstede in Nevele) en 150 heemkundige archief- en documentatiecentra (waaronder ons Erfgoedcentrum Het Land van Nevele in Hansbeke).

Waar situeert Het Land van Nevele zich in Nevele?

Het Land van Nevele vzw is de oudste erfgoedvereniging van Nevele. Het is een culturele vereniging die, sinds haar oprichting in 1970, zich bezig houdt met de studie en de bevordering van de lokale geschiedenis, de heemkunde en de familiekunde in het historische Land van Nevele. Tot eind 2010 werden over deze onderwerpen ongeveer 16.000 bladzijden gepubliceerd en is ons tijdschrift in 2011, zonder onderbreking, aan zijn tweeënveertigste jaargang toe. Ons driemaandelijks tijdschrift 'Het Land van Nevele' is trouwens de voornaamste binding met onze leden.

In 1982 werd een eigen bibliotheek ingericht in een locatie (nu Hansbeke-dorp 10A in Hansbeke) ons ter beschikking gesteld door het gemeentebestuur van Nevele.

Sinds 22 september 2000 beschikt onze vereniging ook over een zeer uitgebreide website www.landvannevele.com die onlangs totaal werd vernieuwd.

In januari van 2009 lanceerden we onze Nieuwsbrief. Daarin kondigden we naast onze eigen werking ook de activiteiten aan van andere erfgoedverenigingen.

Nevele telt naast Het Land van Nevele nog vijf erfgoedverenigingen: Lokaal Comité OMD Nevele (staat in voor de jaarlijkse organisatie van Open Monumentendag), Oud-Hansbeke (spoort op, kopieert en archiveert beeldmateriaal over Hansbeke en organiseert jaarlijks een thematische tentoonstelling), Sacralia (is opgericht als sociaal-culturele vereniging om het christe-

¹ Met dank aan Daphné Maes (Heemkunde Vlaanderen) voor de info.

lijk-religieus erfgoed in Groot-Nevele te bewaren en te onderhouden), Wende (de Werkgroep Erfgoed Nevele en deelgemeenten zet zich vooral in voor het onroerende erfgoed van Groot-Nevele), Werkgroep Erfgoed Nevele (staat in voor de jaarlijkse organisatie van de Erfgoeddag). Naast deze vijf verenigingen is er nog de Hansbeekse dorpskrant 'Vlakaf' die regelmatig korte bijdragen publiceert over de geschiedenis van Hansbeke.

André Bollaert
Voorzitter

Herkomst foto's

Bollaert André: 35, 45, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 57.

De Keukeleire Erik: 7, 15, 19, 22, 23, 24, 28, 32, 38, 39, 40, 42, 43, 44.

De Molder Marc: 31.

Robert Den Dooven: 44.

De Smet Walter: 31, 36.

De Vreese André: 21.

De Wulf Maria: 49.

Heemkundige kring Dronghine: 8, 9, 12, 18, 24, 25, 26, 27, 29, 48.

Lips Carlos: kaft, 10, 14, 22, 30, 33, 34, 35, 36, 37, 41, 46.

Het Land van Nevele: 12, 13, 38, 41, 49, 63, 70, 71.

Van Acker Marc: 46.

Van De Castele Gerard: 33.

Van den Bossche Dirk (foto's Noël Van den Bossche): 20,20, 32, 48, 58, 61.

Van Vynckt Gino: 16, 17.